

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра музичної україністики та народно-інструментального мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Оркестровий клас

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Освітня програма	Музичне мистецтво
Спеціальність 025	Музичне мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від “27” серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальні відомості	
Назва дисципліни	Оркестровий клас
Викладач	Князев Владислав Федорович, Пасічняк Лілія Михайлівна
Контактний телефон викладача	0509804342; 0997452990; 0965194758
E-mail викладача	lpasichnyak@ukr.net
Формат дисципліни	Нормативна (цикл професійної підготовки)
Обсяг дисципліни	<p>1 курс: два семестри, 10,7 кредити, загальна кількість годин: 322 (54+58 – практичні), 106+104 – самостійна робота, залік+екзамен;</p> <p>2 курс: два семестри, 10,7 (денна форма), 16 (заочна форма) кредити, загальна кількість годин: денна ф. 322 (54+58 – практичні, 106+104 – самостійна робота), заочна ф. 480 (18+18 – практичні, 221+223 – самостійна робота), III семестр – екзамен;</p> <p>3 курс: два семестри, 7,4 (денна форма), 10,7 (заочна форма) кредити, загальна кількість годин: денна ф. 222 (56+56 – практичні, 56+54 – самостійна робота), заочна ф. 320 (18+18 – практичні, 142+142 – самостійна робота), V семестр – залік;</p> <p>4 курс: два семестри, 9 (денна форма), 10,4 (заочна форма) кредити, загальна кількість годин: денна ф. 270 (60+58 – практичні, 100+52 – самостійна робота), заочна ф. 312 (8+8 – практичні, 149+147 – самостійна робота), VII семестр – залік.</p>
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	<p>1 курс: 16+16</p> <p>2 курс: 16+16</p> <p>3 курс: 16+16</p> <p>4 курс: 13+9</p>

2. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна «**Оркестровий клас**» базується на теорії і практиці професійного розвитку музиканта, що забезпечує процес мистецької освіти бакалаврів, формує їх професійний розвиток, що є необхідним для майбутньої музичної творчості, музично-педагогічної майстерності, виконавської культури. На сучасному етапі особливої гостроти та актуальності набуває теоретичне і практичне вивчення та осмислення оркестрової партитури як результату творчої та аналітичної роботи диригента оркестру народних інструментів.

На заняттях оркестрового класу вирішуються як навчальні, так і концертно-виконавські завдання. Керівник оркестрового класу повинен сприяти формуванню у студентів комплексу професійних навичок, а саме: вміння слухати і розуміти музичний твір, його основну тему, підголоски, варіації і т.д., виконувати оркестром в цілому або окремими оркестровими групами; виконувати свою партію, слідуючи задумам композитора і трактуванню диригента; читання оркестрової партії та орієнтуватися в ній; знати стрій інструментів оркестру, їх діапазон та транспортування; вміти працювати з окремими групами оркестру: прагнути досягнення ритмічної єдності, штрихової палітри, прийомів їх виконання, відпрацьовувати

виразність твору; виховувати в собі постійну увагу та контроль: з'єднання різнофункціональних партій вчить оркестранта знаходити точну метроритмічну основу виконання та логічно включатися в виконавський процес; розвивати в собі навички ансамблевої гри у складі оркестру; розвиток гармонічного, поліфонічного та тембрового слуху, почуття ритму; вміння з легкістю застосовувати в оркестровій грі практичних навичок гри на інструменті, придбаних у класі з фаху; вироблення організаторської та репетиційної роботи з оркестром, практика концертних виступів; виховання вольових якостей та ініціативи, почуття відповідальності перед колективом і творчого відношення до спільного виконавства, стимулювання розвитку емоційності, пам'яті, мислення, уяви та творчої активності при грі в оркестрі; знання термінології.

3. Мета та завдання курсу. Зміст дисципліни полягає у ознайомленні майбутніх фахівців з науково-теоретичними основами аналізу оркестрового твору, його науковим апаратом; систематизації та удосконалення знань, набутих в курсі практичного диригування оркестром народних інструментів; забезпечення методичної підготовки до викладання диригування оркестровим колективом у вищих навчальних закладах музично-педагогічної освіти; прищепленні навичок до самостійної роботи з фаховою літературою, орієнтації в ній, а також формуванні навичок до вивчення навчально-художнього репертуару; формуванню широкого художнього музичного кругозору майбутнього викладача вузів; вихованні вміння самостійно мислити і критично аналізувати; визначати методи самостійної роботи студентів над навчально-методичними матеріалами спеціальних дисциплін; навчити студентів складанню та виконанню практичних завдань.

Вузівський курс оркестрового класу передбачає підготовку висококваліфікованого оркестранта, що володіє комплексом знань, необхідних для організації та успішного керівництва колективами народних інструментів різної кваліфікації. Виходячи із сучасного стану і розвитку оркестрового мистецтва, а також, враховуючи навчальну програму, відпрацьовану в музичних навчальних закладах, що готують музикантів-виконавців та вчителів музики, слід вважати доцільним вирішення в рамках даного курсу перерахованих завдань.

Мета вивчення дисципліни – виховання спеціаліста-професіонала, обізнаного зі специфікою колективного музикування, який знає технічно-виражальні можливості оркестрових інструментів та досконало володіє навичками гри на одному або кількох з них.

Завдання – удосконалення здобутих вмінь колективної гри на оркестрових інструментах, поглиблення розуміння специфіки та проблематики цієї галузі народно-інструментального мистецтва.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні типи і види оркестрів народних інструментів та їх інструментарій;
- специфіку кожного інструмента народного оркестру;
- основні методико-педагогічні принципи представників шкіл народних інструментів – фундаторів народно-виконавського мистецтва;
- загальні завдання національної оркестрової школи.

вміти:

- оперувати теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для майбутньої музично-педагогічної діяльності;
- пробудити, а також розвивати в собі інтерес і любов до педагогічної роботи, прагнення до удосконалення своєї майстерності;
- вільно володіти характерними особливостями групи інструментів оркестру народних інструментів;
- вирішувати поставлені творчі завдання шляхом прищеплення студентам любові до праці, наполегливості і волі.

4. Результати навчання (компетентності)

Спеціалізовано-професійні компетенції

- Застосування професійно-профільованих знань у репетиційній, концертній, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі;
- Використання нормативних документів в концертній, диригентській та навчально-педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі;
- Знання основних шляхів пошуку виконавських засобів втілення художнього образу у виконавській, педагогічній діяльності;
- Використання професійно-профільованих знань у виконавській, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій діяльності;
- Використання професійно-профільованих знань та практичних навичок з сольфеджіо, гармонії, аналізу та інших фахових дисциплін для виробничої діяльності;
- Використання теоретичних знань та володіння музичним матеріалом різних епох для виконавської, педагогічної, науково-дослідницької, музикознавчої роботи.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу	1 курс: денна ф. 322 год 2 курс: денна ф. 322 год , заочна ф. 480 год 3 курс: денна ф. 222 год, заочна ф. 320 год 4 курс: денна ф. 270 год, заочна ф. 312 год				
Вид заняття	Загальна кількість годин				
практичні заняття денна форма	1 курс: 54+58 год 2 курс: 54+58 год 3 курс: 56+56 год 4 курс: 60+58 год				
практичні заняття заочна форма	2 курс: 18+18 год 3 курс: 18+18 год 4 курс: 8+8 год				
самостійна робота денна, заочна форми	1 курс: 106+104 год (денна) 2 курс: 106+104 год (денна), 221+223 год (заочна) 3 курс: 56+54 год (денна), 142+142 год (заочна) 4 курс: 100+52 год (денна), 149+147 год (заочна)				
		Ознаки курсу			
Семестри 1-8-й	Спеціальність 025 Музичне мистецтво, спеціалізація «Народні інструменти»	Курс (рік навчання) 1-й, 2-й, 3-й, 4-й		Нормативний (цикл професійної підготовки)	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
1. Вивчення елементарних оркестрових фрагментів в оркестрових партіях.	практичне	Оркестрові партії	Читання з листа та коректура оркестрових партій (виявлення та виправлення помилок в нотному тексті) виконуваних		репетиція

			<p>творів</p> <p>1 курс: 8 год.</p> <p>2 курс: денна ф. 6 год , заочна ф. 2</p> <p>3 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 2</p> <p>4 курс: денна ф. 10 год , заочна ф. 2</p>		
2. Удосконалення якості звуковидобування	практичне	4, 9, 11, 16, 21	<p>Робота над чистотою інтонування, ансамблевою злагодженістю та ритмічністю виконання, динамікою та тембровою виразністю.</p> <p>1 курс: 8 год.</p> <p>2 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 2</p> <p>3 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 2</p> <p>4 курс: денна ф. 10 год , заочна ф. 1</p>		репетиція
3. Засвоєння основних прийомів гри	практичне	1, 4, 15, 19, 23, 24	<p>Пов'язувати звуковий результат уявного прочитання музичного твору з ігровими прийомами, необхідними для його втілення на інструменті;</p> <p>1 курс: 8 год.</p> <p>2 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 4</p> <p>3 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 4</p> <p>4 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 1</p>		репетиція
4. Використання основних прийомів гри на прикладах виконання вправ та нескладних п'єс	практичне	4, 6, 16, 42, 43,	<p>Знаходити відповідні виконавські прийоми втілення певного емоційного настрою виконуваного твору;</p> <p>1 курс: 6 год.</p> <p>2 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 2</p> <p>3 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 2</p> <p>4 курс: денна ф. 8</p>		До заняття, репетиція

			год , заочна ф. 1		
Удосконалення звуковидобування на інструменті.	практичне	Фахова методична література відповідно до кожного інструмента зокрема	Виконання різноманітних вправ, гам, арпеджіо у помірному та швидкому темпах штрихом легато, а також всіма видами комбінованих та основних штрихів для кожного інструмента зокрема. Застосування набутих умінь та навичок у грі відповідних технічних фрагментів в оркестрових партіях виконуваних творів. 1 курс: 6 год. 2 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 4 3 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 4 4 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 1		До заняття, репетиція
Специфіка гри на інструменті. Технічні навички гри на інструменті.	практичне	Фахова методична література відповідно до кожного інструмента зокрема	Опанувати характерні елементи виконавської техніки (постійна ритмічна пульсація, неспівпадання акцентів мелодичної та ритмічної ліній). 1 курс: 10 год. 2 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 2 3 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 2 4 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 1		До заняття, репетиція
7. Розподіл по групах та підготовка до оркестрового музикування.	практичне	2, 3, 4, 9, 15, 16, 20	Робота зі студентами, для яких оркестровий інструмент не є фаховим над якістю звуковидобування; робота з оркестровими групами над технічними		До заняття

			<p>труднощами оркестрових партій.</p> <p>1 курс: 8 год.</p> <p>2 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 2</p> <p>3 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 2</p> <p>4 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 1</p>		
<p>Зосередження на вказівках диригента при виконанні оркестрових партій.</p>	практичне	6, 11, 21, 27, 32, 40,48,58	<p>Робота над чистотою інтонування, ансамблевою злагодиженістю та ритмічністю виконання, динамікою та тембровою виразністю.</p> <p>1 курс: 8 год.</p> <p>2 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 2</p> <p>3 курс: денна ф. 6 год , заочна ф. 2</p> <p>4 курс: денна ф. 6 год , заочна ф. 1</p>		репетиція
<p>Якісне звуковидобування як запорука осмислення образного змісту твору.</p>	практичне	3, 4, 5, 9, 12, 16, 25, 36, 42, 48	<p>Робота над культурою звукоутворення (наближення до звучання оригінального тембрового варіанту твору)</p> <p>1 курс: 8 год.</p> <p>2 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 2</p> <p>3 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 2</p> <p>4 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 1</p>		репетиція

<p>10. Виконання гам та арпеджіо штрихом легато.</p>	<p>практичне</p>	<p>Фахова методична література відповідно до кожного інструмента зокрема</p>	<p>Звернути увагу на якість туше, міру зв'язності гри та позначення в нотному записі при виконанні штриха легато</p> <p>1 курс: 6 год. 2 курс: денна ф. 6 год , заочна ф. 4 3 курс: денна ф. 6 год , заочна ф. 4 4 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 1</p>	<p>До заняття</p>
--	------------------	--	--	-------------------

11. Якість звуковидобування основних прийомів гри.	практичне	4, 6, 9, 15, 34, 37	У відповідності до кожного інструмента оркестру та характеру виконуваного твору – вибір штрихової палітри. 1 курс: 8 год. 2 курс: денна ф. 10 год , заочна ф. 2 3 курс: денна ф. 10 год , заочна ф. 2 4 курс: денна ф. 10 год , заочна ф. 1		До заняття, репетиція
12. Прийом тремоло.	практичне	Фахова методична література відповідно до кожного інструмента зокрема	Робота над якістю виконання тремоло на кожному інструменті зокрема, з урахуванням специфіки та нотного позначення. 1 курс: 8 год. 2 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 4 3 курс: денна ф. 8		До заняття, репетиція

			год , заочна ф. 4 4 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 2		
13. Прийом спікато.	практичне	Фахова методична література відповідно до кожного інструмента зокрема	Звернути на особливості виконання спікато скрипкового; на домрі. 1 курс: 10 год. 2 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 2 3 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 2 4 курс: денна ф. 8 год , заочна ф. 1		До заняття, репетиція
14. Специфічні методи позаоркестрової гри.	практичне	2, 3, 4, 6, 9, 16, 20, 21, 23, 42, 58	Робота над удосконаленням гри партій з оркестровими групами 1 курс: 10 год. 2 курс: денна ф. 10 год , заочна ф. 2 3 курс: денна ф. 10 год , заочна ф. 2 4 курс: денна ф. 10 год , заочна ф. 1		До заняття

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу:	50 балів студен отримує за відвідування занять, виконання навчальних завдань, а других 50 – за участь в концертних виступах оркестру на конкурсних прослуховуваннях, днях відкритих дверей інституту, державних іспитах кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва.
Вимоги до письмової роботи.	Не передбачені
Практичні заняття	Репетиції згідно розкладу та концертні виступи
Умови допуску до підсумкового контролю.	Виконання всіх практичних завдань, зокрема тих, що стосуються самостійної роботи (удосконалення гри оркестрових партій виконуваних творів)

7. Політика курсу. Звертається особлива увага на відвідування студентами занять (за це здобувач освіти отримує перших 50 балів), підготовку запропонованих завдань самостійної роботи, уміння застосовувати теоретичні та практичні знання, здобуті на заняттях з фаху та диригування у розв'язанні практичних завдань під час проведення репетицій оркестру, залучення студентів до активної участі у концертних виступах колективу.

8. Рекомендована література

- Алексеев К. С. Пособие по инструментовке для балалаечно-домрового оркестра. Изд. 3-е. М.: Гос. муз. изд-во, 1936. 176 с.
- Андреев В. В. Материалы и документы / [сост., текстолог. подгот., прим. Б. Б. Грановского]. М.: Музыка, 1986. 352 с.

3. Богонос П.Л. Дидактичні основи колективного народно-інструментального музикування підлітків у процесі аматорської діяльності: дис. канд. пед. наук: 13.00.02. К., 1994. 200 с.
4. Бродський Г.Л., Горбенко О.Б., Сметана С.О. Оркестровий клас: навчально-методичний посібник. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2016. 328 с.
5. Веприк А. Очерки по вопросам оркестровых стилей. М.: Сов. композитор, 1961. 454 с.
6. Воєводін В. В. Педагогічні умови становлення творчого потенціалу майбутніх музикантів-виконавців в оркестровому класі : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 . Теорія та методика навчання музики і музичного виховання. К., 2007. 19 с.
7. Гуменюк А. І. Українські народні музичні інструменти, інструментальні ансамблі та оркестри. К.: Радянська Україна, 1959. 55 с.
Гуменюк А. Українські народні музичні інструменти. К.: Наукова думка, 1967. 244 с.
9. Гуцал В. Грає оркестр українських народних інструментів: метод. поради керівникам самодіяльних колективів. К.: Мистецтво, 1978. 164 с.
10. Дейнега В. Музичний інструментарій як показник специфіки оркестру народних інструментів // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. К., 2002. Вип. 22. Кн. 8. С. 119–129.
11. Докшицер Т. Путь к творчеству. М.: Муравей, 1999. 216 с.
12. Докшицер Т. Трубач на коне. М.: Композитор, 2008. 232 с.
13. Іванов П. Оркестр українських народних інструментів. К.: Муз. Україна, 1981. 230 с.
14. Ільченко О.О. Народне оркестрове виконавство: аматорство і проблеми художності / Відп. ред. А. Лашенко. К.: КДК, 1994. 116 с.
15. Мохов Н. Исполнительный анализ партитуры для оркестра русских народных инструментов. М.: Музыка, 1968. 61 с.
16. Мохонько А. П. Методика репетиционного процесса: учеб. пособие для студентов муз.-пед. фак. ин-та искусств и культуры. Кемерово : Кузбассвуиздат, 1995. 158 с.
17. Пересада А. Оркестры русских народных инструментов. М.: Советский композитор, 1985. 250 с.
18. Поздняков А. Б. Дирижер-аккомпаниатор : некот. вопр. орк. аккомпанемента: учеб. Пособие. М.: ГМПИ им. Гнесиных, 1975. 64 с.
19. Пшеничний Д. Х. Інструментовка для оркестра народних інструментів. К.: Муз. Україна, 1985. 68 с.
20. Соколов Ф. В. В. В. Андреев и его оркестр . Л. : Гос. муз. изд-во, 1962. 108 с.
21. Федоришин В.І. Формування виконавської майстерності студентів музично-педагогічних факультетів у процесі колективного музикування: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.02. К., 2006. 18 с.
22. Шишаков Ю. Н. Инструментовка для оркестра русских народных инструментов. М.: Музыка, 1964. 216 с.

ДОДАТКОВА

23. Авксентьев В. Оркестр русских народных инструментов. (В помощь руководителям художественной самодеятельности и преподавателям музыки в общеобразовательных школах). М.: Сов. композитор, 1962. 68 с.
24. Андреева Е. Ф. Ударные инструменты современного симфонического оркестра : справочник. К.: Муз. Україна, 1990. 80 с.
25. Ансерме Э. Беседы о музыке / [пер. с фр. Е. Ф. Бронфин, В. Н. Александровой]. 2-е изд.. Л.: Музыка, 1985. 104 с.
26. Васильев Ю. А. Рассказы о русских народных инструментах . Изд. 3-е. М.: Сов. композитор, 1986. 88 с.
27. Вейнгартнер Ф. Исполнение классических симфоний. Советы дирижерам. Т. 1. Бетховен / [перевод М. В. Юдиной ; под ред. П. А. Вульфуса]. М.: Музыка, 1965. 308 с.
28. Вертков К. Русские народные музыкальные инструменты. Л.: Музыка, Ленингр. отд-ние, 1975. 280 с.

29. Газарян С. С. В мире музыкальных инструментов : кн. для уч-ся ст. кл. М.: Просвещение, 1985. 224 с.
30. Давидов М. А. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа): підручник. К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. 420 с.
31. Дирижёрское исполнительство : практика, история, эстетика / [ред.-сост., авт. вступ. ст., доп. и коммент. Лео Гинзбург]. М.: Музыка, 1975. 632 с.
32. Ержемский Г. Л. Психология дирижирования : некот. вопр. исполн. и творч. взаимодействия дирижера с муз. Коллективом. М.: Музыка, 1988. 80 с.
33. Зиновьев В. М. Инструментовка для оркестра баянов. М.: Сов. композитор, 1980. 328 с.
34. Зряковский Н. Н. Общий курс инструментоведения : ученик для муз. уч-щ и консерваторий. Изд. 2-е, испр. М.: Музыка, 1976. 480 с.
35. Имханицкий М. История исполнительства на русских народных инструментах : учеб. пособие для муз. вузов и уч-щ. М.: РАМ им. Гнесиных, 2002. 352 с.
36. Казачков С. А. От урока к концерту. Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1990. 344 с.
37. Клебанов Д. Л. Искусство инструментовки. К.: Муз. Україна, 1972. 220 с.
38. Лошков Ю. И. Творчество В. А. Комаренка и народно-инструментальное исполнительство в Слободской Украине (первая половина XX столетия) : автореф. дис. ... канд. искусствовед. : спец. 17.00.01 – теория та история культуры. Харьков, 2000. 19 с.
39. Максимов Е. Оркестры и ансамбли русских народных инструментов. М.: Советский композитор, 1983. 260 с.
40. Малько Н. А. Воспоминания, статьи, письма / [общ. ред. А. Н. Раабена]. Л.: Музыка, 1972. 383 с.
41. Малько Н. А. Основы техники дирижирования / [пер. Б. Малько]. М.; Л.: Музыка, 1965. 220 с.
42. Мартынов И. Николай Будашкин и русский народный оркестр // Мартынов И. О музыке и ее творцах. М.: Музыка, 1980. 98 с.
43. Махов И. Оркестр русских народных инструментов в музыкальной школе / М.: Музыка, 1971. 304 с.
44. Мусин И. А. О воспитании дирижёра: очерки. М.: Музыка, 1987. 247 с.
45. Мусин И. А. Техника дирижирования . Л.: Музыка, 1967. 352 с.
46. Мюнш Ш. Я — дирижёр / [пер. с фр. Н. Н. Савинова]. 3-е изд. М.: Музыка, 1982. 64 с.
47. Носов Л. Музична самодіяльність радянської України (1917—1967). К.: Муз. Україна, 1968. 176 с.
48. Пазовский А. М. Записки дирижёра / общ. ред. В. Кухарского. 2-е изд. М.: Сов. композитор, 1968. 559 с.
49. Плужников В. М. Професія диригента та шляхи її формування в захід-ноєвропейській театральньо-концертній практиці XIX століття: автореф. дис. канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Музичне мистецтво. Харків, 2006. 16 с.
50. Поляков О. Семіотичні особливості складових частин знакової системи диригування // Питання диригентської майстерності: зб. Статей / упоряд. М. Канерштейн. К.: Муз. Україна, 1980. С. 167—183.
51. Рождественский Г. Преамбулы: сб. муз.-публиц. эссе / Сост. и авт. предисл. Г. С. Алфеевская. М.: Сов. композитор, 1989. 233 с.
52. Сідлецька Т.І. Культурно-історична еволюція українського оркестру народних інструментів: монографія / Т.І. Сідлецька. – Вінниця: ВНТУ, 2009. – 184 с.
53. Сідлецька Т.І. Практична культурологія. Історія народно-оркестрового виконавства України: навчальний посібник / Т.І. Сідлецька. – Вінниця: ВНТУ, 2011. – Ч.1. – 122 с.
54. Сідлецька Т.І. Практична культурологія. Історія народно-оркестрового виконавства України: навчальний посібник / Т.І. Сідлецька. – Вінниця: ВНТУ, 2011. – Ч.2. – 72 с.
55. Стельмащук З. М. Діяльність аматорських народно-інструментальних колективів Тернопільщини кінця XX – початку XXI століття // Народноінструментальне мистецтво на зламі XX–XXI століть: збірник матеріалів VI-ї міжнародної науково-практичної конференції

(ДДПУ ім. І. Франка, 07.12.2012, м. Дрогобич) / [редактори-упорядники А. Душний, Б. Пиц]. Дрогобич: Посвіт, 2012. С. 109–113.

56. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. Харків : Держ. вид-во України, 2002. 288 с.

57. Черкаський Л. Українські народні музичні інструменти. К.: Техніка, 2003. 264 с.

58. Юцевич Є. Оркестр народних інструментів. К.: Мистецтво, 1948. 110 с.

Викладач _____ Пасічняк Л.М.